

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Condemnatio. Μειρακιώδ[...].ς. Censura Plutarchi. Capvt XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

CONDEMNATIO.

Μειρακιώδης.

Censura Plutarchi.

CAPVT XXIV.

Hoc totum dicendi genus Plutarchus gra-
unter, & copiose descripsit, & castigauit, vt
nihil mihi magnificentius, nihil vtilius dici
videatur, dignum quod hic aureis apicibus de-
scribatur.

Εχει δέ τι χη ή λέξις άπατηλόν. όταν ή-
δεία, και πολλή, χη μέγα ογκος τινος, χη χαλασ-
κειης επιφέρται τοις πράγμασι, ως γάρ ή
υπό άλλόν άδόντων αί πολλά τοις άκρόντας
άμαρτίαι διαφεύγουν, ούτως περιή. χη θ-
εαρά λέξις αντίλαμβάνει τών άκροατήν προς τό
δηλόμωρον. Ο ή γάρ μελάνθιος, ως έοικε
περί της Διογενους τραγωδίας έρωτηθείς, οδκ
έφη χατιδέν αίτην υπό τών όνομάτων έπιπρο-
δωμένω, οί ή τών πολλών διαλέξεις, χη μελέ-
ται θρισίων, όν μονον τοις όνομασι παραπα-
τάσματι χερώνται τών διανοημάτων, αλλά
χη τήν φωνήν έμμελείας τισί, χη μαλακότη-
σι. και περιάσσειν έφη ή νόησις εκβακχεύουσι,
και περιφέρουσι τους άκροωμένους κενήν ήδονήν
διδόντες, χη κενωτέρα μ δόξαν αντίλαμβάνον-
τες. Ωσε αυτοίς συμβάινει τό υπό Διονυσί-
ήν ήδέρ. εκείν γάρ ως έοικεν, εύδοκμ έντι
κιδαρωδών παρά τήν θεαν έπαγγελιάμε-
νών δωρεάς τιναι μεγάλας, ύστερον ούδέν έδω-
κεν, ως άποηδωκώς τήν χάριμ. Οσον γάρ
έφη, χρόνον εύφρανες άδων, τοσούτον έχαιρες
έλπίσω. τήτον ή τή έρανον αί τοιαύται πλη-
ρυσιν άκροάσεις τοις λέγουσι. Δαυμάζονται
γάρ έφ. όθν τέρωσιμ, έτα άμα της άκοής
πλερίφη τό ήδύ, κακένους προλέλοιπεν ή δόξα
χη μάτω τοις μέν ό χρόνόν, τοις ή ή όβί-
ανάλωται διάδεί τό πολύ, χη κενόν άφερέντα
της λέξεως. αυτόν διώκειν τή καρπών, χη μι-
μείδαι μη τάς σεφηπλόκους, αλλά τάς μελίσ-
σας, αί μέν γάρ έπιτιύσαι τεί άνθρα, χη εύώδη
των φύλων, σωείρσι, χη διαπλέκουν ήδύ μ,
έφημερον ή, χη άκαρπων έργον. αί ή, πολλάκις

ίωμ, χη ρόδων, χη σακίνθων διαποτόμωρα λέ-
μώνας, έπί τή ζαχύτατον, χη δριμύτατον δό-
μον κατέχουσι, χη τέτω προσκάβλυται, έανθόν
μέλι μηδόμεναι, χη λαβύσαι τι τών χρησίμων
άποσπείονται προς τό οικείον έργον. ούτω δέ
δεί τή φιλότεχνον, χη χαδαρόν άκροατήν τά
μέν άνθρα, χη ζυφτερα τών όνομάτων, χη τή πρα-
γμάτων τά δραματικά, χη πανηγυρικά, κηφή-
νων βοτάνων θρισίωντων ή έμμελονείς τήν
έ λόγος, χη τήν διάβασιν έ λέγονται, έλκεν άπ-
αύτης τό χρησίμων, χη έφέλειμον.

Ipsa, inquit, etiam dictio habet quippiam
ad decipiendum conducens, si rebus applice-
tur suavis, & copiosa, & cum fastu aliquo,
atque apparatu. Sicut enim eorum, qui ad Ti-
biam canunt, errores plerique latent audi-
tores; Ita abundans, atque ornata superbiens
dictio animum auditoris perfringit, ne rem
de qua agitur intelligat. Et Melanthius qui-
dem interrogatus (vt aiunt) de Diogenis tra-
gædia, negabat se eam videre, quod vocabula
eius conspectum intercluderent. Sed plero-
rumque sophistarum orationes, atque decla-
mationes, non vocabulis modo tanquam cor-
tinis velant sententias; sed vocem quoque ac-
curatis quibusdam fonis, ac mollitie, & cantil-
lationibus illi edulcantes bacchicum quendam
furorem in auditorum animos concitant,
eosque transfusos abripiunt: pro vana, quam
adferunt voluptate, vaniore etiam glorio-
lam reportantes. Itaque illis vsu venit id,
quod Dionysium ferunt dixisse: qui cum Ci-
tharædo cuidam præclara cum approbatione
cantanti inter audiendum magna quædam dona
promississet, deinde nihil dedit, persoluisse
sefe iam ei gratiã dicens: qui quanto tempore
canens delectasset, tanta etiam spe fuisset oble-
tatus. Atque hoc stipendium tales auditores
dicenti rependunt. Is enim in admiratione est,
quãdiu voluptas, & dicentis existimatio, & al-
ter tempus, alter vitam frustra perdidit. Proin-
de oportet copia, & vanitate dictionis remota
ipsum persequi fructum, imitarique non eas,
quæ sexta plectunt muliericulas, sed apes.
Illæ enim florida, & odorata sectantes folia,
conferunt, atque pertexunt opus, iucundũ qui-
dem illud, sed in diem duntaxat durans, atque
infrugiferum: hæ sæpenuerò prata peruol-
tes, hyblæarum rosarum, hyacinthorum-
que copia confita in Thymum asperitimum,
atque

Melanthius
dictum a
cuium.

Diogenis
tragædia.
Pronũcia-
tio mollis.

Dionysium
quomodo
soluerit Ci-
tharædo.

Oratores
debet imi-
tari Apes nõ
σεφηπλόκους.

atque gustus acerrimi deferuntur, 'eique affi-
dent mel meditantes flauum: perceptoque v-
tilli succo ad suum reuolant opus. Eo itaque
modo debet syncerus, artisque studiosus au-
ditor omittere florida, & luxuriosa verba, ref-
que ad actiones scenicas, aut spectacula perti-
nentes, easque putare pro pabulo fucorum so-
phisticem ambientium: animo autem in ipsos
orationis sensus penetrare, intentionemque di-
centis, & quod vile est, atque commodum ad
se trahere.

Prope abest ab infirmitate, in quo sola sanitas
laudatur.

De vera, Germanaque Eloquentia.

CAPVT XXVI.

AGe quoniam tibi orationis vitia subie-
cimus, germanæ eloquentiæ virtutes, &
opulentiam contemplemur, quæ non modo e-
orum, quæ superius enumerati vitiorum ca-
lignæ non offunditur, sed clarior ipsa, & illu-
strior: non secus, ac sol erumpens ex nube ap-
parebit. Pausanias Lacædemoniorum Impe-
rator (vt aiunt) victo Mardonio, quem Xer-
xes è Græcia fugiens luctuosi belli vicarium
reliquerat, regiam suppellectilem: contempla-
tus, quæ in suam venerat dititionem, iubet con-
tinuo Pistores, ac coquos Persarum, sibi Xer-
xis, aut Mardonij cenam parare: ex aduerso la-
conicum prandium parabili admodum cul-
tu instruit. Ita ex vna parte aurum, argentum
conchiliatæ vestes, & Attalicæ, lecti, elegantes,
sexcenta fereula, & sumptus infiniti. Ex altera
vasa Samia, Ijoneum sedile, hædine pelles
detrictæ, & nigrum phiditorum iusculum.
Non placent hæc prandia, quorum vnum luxu
diffluit. Alterum Cynici Diogenis est potius,
quam Imperatoris. Desiderassem ego tertiam
mibi mensam poni, neque Cynicam, neque
nepotinis sumptibus prodigiosam, qualis est ap-
ud Plutarchum in conuiuio sapientum. Tale
mibi eloquentiam quero, neque tumidam,
neque luxuriantem, neque insanam, neque ste-
rilem, aut enectam, aut dissolutam, sed grauem,
& magna dicendi temperie moderatam. Ne-
que verò longè quærendam, huius idem tibi
Plutarchus offert. Sicut igitur, inquit, orationis
formam theatralem, nimisque tragicam iussit,
ita rursus iubeo nimiam dictionis humi-
litem, atque exilitatem attentè vitare, atque
fugere, nam & nimio turgens fastu ad res
ciuiles inepta est, & nimis gracilis, nihil habet
ad percellendum roboris. Ac sicuti corpus
non sanum modò, sed & firmo habitu esse o-
porret: sic oratio non morbo tantum carere,
sed & vires habere debet, tuta enim laudantur
duntaxat, quæ etiam cum periculo sunt con-
iuncta, in admiratione sunt. Eademque est mea
de animi affectione sententia, quem neq; fero-
cem, neque inaudacem, deiectumque esse
conuenit, quorum illud impudentiæ, hoc ser-
uili cuiusdam submissioni mentis ansam præbet:

Pausania
Ducis pru-
dens factus.

Persarum &
Lacedæmo-
niorum ca-
na.

Eloquentia
qua expe-
tenda: & de
ea Ciceronis
& Plutarchi
iudicium.

N 3 Artu-

CONDEMNATIO SICCORVM.

Cornelij Taciti Censura.

CAPVT XXV.

EGo autem oratorem sicut locupletem, ac
laudatum patrem familiar, non eo tantum
volo recto tegi, quod imbrem, ac ventum ar-
deat, sed etiam quod visum, & oculos dele-
ctet. Non ea solum instrui suppellectile, quæ
necessarijs vsibus sufficiat, sed sit in apparatu
eius, & aurum, & gemmæ: vt sumere in ma-
nus, & aspicere sæpius liceat: quædam verò
procul arceantur, vt iam obliterata, & olen-
tia: nullum sit verbum velut rubigine infe-
ctum, nulli sensus, tarda, & inerti structura in
morem annalium componantur, fugiat fœ-
dam, & infulsam scurrilitatem, variet compo-
sitionem, nec omnes clausulas vno, & eodem
modo terminet. Nolo irridere rotam for-
tunæ, & ius veritatum, & illud tertio quoque
sensu in omnibus pro sententia positum esse vi-
deatur. Nam & hoc inuitus reruli, & plura o-
missi, quæ tamen sola mirantur, atq; exprimit
hi, qui se antiquos oratores vocabant, nemin-
em nominabo, genus hominum signasse con-
tentus: sed vobis vtique versantur ante oculos,
qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro
Virgilio legunt, quibus more prisco apud
iudicem fabulantes, non auditores sequun-
tur, non populus audit, vix denique litigator
perpetitur: ad cœli, & inculti illam ipsam,
quam iactant sanitatem infirmitate, & ieiunio
consequuntur. Porro ne in corpore qui-
dem valetudinem medici probant, quæ ani-
mi anxietate contingat. Parum est ægrum
non esse, fortem, & latum, & alaxrem volo.

Cornel. Ta-
cit. in dia-
log. de claris
ora. or. bus.
Orator de-
bet esse sicut
locuples Pa-
niam.
Ornatus
orationis.
Verborum
delectus
compositio.
Scurrilitas
fugienda.

Esse viden-
tur.
Claufula
periodorum.

Valetudo
bona qua?